

אי שש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812-02 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש כו סיון תשע"ט: הדלקת נרות: ירושלים 7:13 תל-אביב: 7:29 חיפה 7:22 מוצאי שבת: ירושלים: 8:31 תל-אביב: 8:34 חיפה: 8:35 ר"ת: 9:05

פרשת קרח

איסור ליצנות

שלא להתלוצץ על הזולת ולא להרבות שחוק וקלות ראש, ושלא לשבת במושב ליצים!

נלמד מהפסוק: "ויקהל עליהם קרח את כל העדה" (פרק טז-יט)

וכתב רש"י (מהתנחומא): ויקהל עליהם קרח – בדברי ליצנות כל הלילה ההוא, הלך אצל השבטים ופיתה אותם וכו'. ובמדרש (שוחר טוב תהלים א) דרשו חז"ל: "ובמושב ליצים לא ישב" – זה קרח שהיה מתלוצץ על משה ואהרן. מה עשה? כינס עליהם את כל הקהל שנאמר: "ויקהל קרח את כל העדה" התחיל לומר לפניהם דברי ליצנות.

המאירי (בפירושו על גמרא ב"ב קנז.) כתב: הליצנות היא מדה מגונה עד מאד. וכל שכן שהדיינים והמנהיגים צריכים להזהר ממנה, שהם נענשים ביותר. ומעשה באדם שבא לפני אחד מן החכמים לדין, ודן בו לחובה כפי סברתו. אך הבעל דין הפציר בו והטריח עליו שיחזור וידונו לזכות, ומרוב שהטריח, רצה הדיין לסלקו מעליו וצויה לסופר שלו שיכתוב לו בפתק אחד, דברים שלא ממין הטענה (ודרך צחוק) וחתם לו כדי שילך ממנו כאילו הוא בחזקת זכות. וכשהרגיש הלה בכך, חלשה דעתו. ועי"כ נענש אותו חכם. ומסיים המאירי: ואם בארזים נפלה שלהבת העונש, מה יעשו איזובי הקיר...

וכתב החפץ חיים (בשמיה"ל ח"א-ג) כי מחמת הליצנות, ע"י שהרגיל את נפשו לליצנות ולחברת אנשים ליצים, נמשך ממילא גם להתלוצץ מאנשים ולספר בגנותם. על כן, מי שירצה לנקות נפשו, יתבונן בגודל איסור הליצנות בכמה ענינים. כי מלבד מה שהוא חוטא בעצמו, שהוא אחד מד' דברים שאין מקבלין פני שכינה כמו שאמרו חז"ל (סוטה מב.), עוד הוא מחטיא את הרבים, שמסבב אותם להרבות בליצנות, וידוע גודל העונש של מחטיא את הרבים שאין מספיקין בידו לעשות תשובה (ויומא פז.).

יש אנשים שעונים לחבריהם בדרך לעג וליצנות וגם לגדולים מהם" – כותב הגאון **רבי חיים קנייבסקי** שליט"א (בארחות יוסף) – "וזה בא מטפשות הגאווה שחושבים שהם החכמים מכל העולם, וכמו שכל שוטה חושב. כמו שכתוב (משלי כג) "ראיתי איש חכם בעיניו תקוה לכסיל ממנו". וחושב שע"י הליצנות מחזיקים אותו לחכם, ואינו יודע שהוא ממש להיפך והוא סימן מובהק לשטות כידוע.

ו"ליצנות עצמה, אפילו על לא דבר, היא עבירה גדולה מאוד כדברי חז"ל (שהש"ר) נכנס ללב דבר של ליצנות יצא כנגדו דבר של תורה. ואמרו (סוטה מב.) כת ליצים אין מקבלין פני שכינה, וליצנות אחת דוחה מאה תוכחות. ואמרו: קשה היא הליצנות שתחלתה יסורים וסופה כליה (ע"ז יח.) ובירושלמי (פ"ב ברכות ה"ח) מובאים כמה מעשים נוראים שנענשו עבור ליצנות אחת עי"ש.

וגם בעולם הזה" – מוסיף רבי חיים – "מי שמחקה ומתלוצץ מאנשים, סופו שכולם יחקו אותו וילעגו עליו בכל מקום שילך, שכל מדותיו של הקב"ה מדה כנגד מדה. וכל האנשים ישנאו אותו, אפלו אשתו ובניו ומשפחתו עד שנמאסים עליו חייו... כי דברי ליצנות אין אדם יכול לסובלם.

"מדוע הרעות לנפשי בדברי ליצנות"?

סיפר נכדו של הגאון מוילנא: ביום שני של חול המעוד סוכות שנת תקנ"ו אירע שהגר"א זצ"ל התעצב אל לבו, והנה אחד מהעומדים שם לפניו ביקש לשמחו ולהעלות חיוך על שפתיו, על כן אמר לפניו איזהו דבר של שחוק. כששמע זאת הגר"א נעצב אל לבו יותר. הוא פנה אל האיש והוכיחו בדמעות:

מדוע עשית לי זאת? לקוב אויבי הנפש קראתיך [=לסלק את אויבי הנפש שהוא העצבות] והנה ברכת בך בדבר ליצנות והיתול. נעוית משמוע. הרעות לנפשי ולנפשך בכך שהכנסת בלבבי דבר של ליצנות. והמשיך הגר"א להרבות דברי מוסר ותוכחה להשיב אפו עד אשר הופג העצב מלבו.

הקדמה לספרא דציניעותא

אותה ליצנות רודפת אותו...

סיפר הגה"צ רבי נתן ווכטפוגל זצ"ל על הגאון **רבי ברוך בער לייבוניץ** זצ"ל: בהיותו ילד בן תשע נפוצה שמועה שאחד המגידים הגיע לסולצק וכולם נהרו לשמוע את דרשתו כי היה מחונן בכושר דיבור מופלא.

גם הילד ברוך בער הלך לשמוע. אלא שמכיון שכל העיר נהרה לדרשה, היה בית המדרש צר מהכיל את כל הבאים ולא נשאר מקום פנוי בפנים, על כן נותר הילד להאזין מחוץ לבית המדרש.

ויהי אך פתח אותו מגיד את פיו, התברר לברוך בער שהוא לץ "משכיל" ומדבר דברי ליצנות וכפירה. מיד כששמע ממנו דבור אחד הבין את מהותו וברח משם.

לימים, סיפר רבי ברוך בער, כי למרות שברח משם עדיין אותה ליצנות רודפת אותו כל ימיו ורוצה להוציאו מן העולם, אבל הוא לוחם בה ואינו נותן לה להכנס לליבו, ועל זה הוא מודה לה' תמיד.

הרב הדומה למלאך

עלון השבוע פרשת קרח הוקדש לע"נ אבי מורי

ר' משה בן ר' יוסף הגר ז"ל

נלב"ע כ"ז סיון

ת . נ . נ . ע . ב . ה .

עלון השבוע פרשת קרח הוקדש לע"נ האשה

מרת גולדא טייבל בת ר' יוסף ז"ל

אלמנת ר' אהרן עבי בן ר' שמחה הלוי ז"ל

יום היאהרצייט שבת קודש כ"ז סיון

ת . נ . נ . ע . ב . ה .

לרדוף אחר השלום ולהתרחק ביותר מן המחלוקת!

נלמד מהפסוק: "ויקה קרח" (פרק טז-א)

ופירש רש"י: לקח את עצמו לצד אחד להיות נחלק מתוך העדה לעורר על הכהונה, וזהו שתרגם אונקלוס: "ואתפלג", נחלק משאר העדה להחזיק במחלוקת".

דברים נוקבים כתב **החפץ חיים** (בספרו **שמי"ל** ח"א פרק טז): "בוא אחי ואראך גודל כח היצר שיש במדת הנצחון, שכשנכנס בעומק המחלוקת, אז אף אם יראה בעיניו שהולך בדרך חושך ואפילה וירד לגיהנם ע"ז, אף על פי כן הוא מתרצה יותר לילך בעומק שאול, לא יחשוך מן המחלוקת".

וירושא היא להם מן יצר הרע הזה מאביהן דתן ואבירם, הם הם אביהם של כל בעלי המחלוקת, והם אמרו כן בפירוש, כדאיתא במ"ד קרח (יל"ש - תשנב) שאמרו: "הרי אנו מעמידין דברינו ואין אנו עולין מדינה של גיהנם". פירוש: אף שאין אנו עולין, אעפ"כ אנו מעמידין דברינו. על כן, חוס אחי וחמול על נפשך ונפש בניך ונבנותיך ומנע עצמך ממחלוקת.

ומוסיף הח"ח: ואפילו אם כבר נכנס בענין המחלוקת וקשה לו להפרד משאר חבריו בזה, אעפ"כ יראה בכל כוחותיו לסלק עצמו מהם. וכמו שעשה און בן פלת, שהיה מתחילה בעצה אחת עם הבעלי מחלוקת כמו שכתוב בתורה, ולבסוף השתמט מהם, כמו שאמרו חז"ל (סנהדרין קטז): ולכך לא נענש בבוא עת פקודתם עכ"ד.

מובא במשנה (אבות פ"ה-יז): "איזו היא מחלוקת לשם שמים, זו מחלוקת הלל ושמואי, ושאינה לשם שמים, זו מחלוקת קרח וכל עדתו" וידועה שאלת **המפרשים**: הרי לכאורה היה ראוי לתנא לומר "מחלוקת קרח ומשה" ולא "מחלוקת קרח ועדתו" כמו שבתחלת המשנה אמרו את שני הצדדים החולקים "מחלוקת הלל ושמואי"!!

הסבר נאה על כך (שהוא גם מוכח לאורך הדורות) אמר הגאון **רבי שמחה שלמה לוין** זצ"ל (הובא ב"דרך אבות"): במחלוקת קרח ועדתו התאגדו יחדיו כמה ממורמרים בעלי טענות ודרישות שונות כדי להקים להם מחנה נגד משה ואהרן. קרח בא בטענת ערעור על הנשיאות של אליצפן ועל הכהונה הגדולה של אהרן. ואילו מאתים וחמישים איש היו בכורות שערערו על נתינת הכהונה לשבט לוי, ואילו דתן ואבירם היו שונאיו של משה כבר במצרים וביקשו סיבה כדי להלחם בו.

אך באמת, כך היא דרכם של בעלי המחלוקת בכל פעם. שמתקבצים רבים בעלי ענין לתנועה אחת, וכלפי חוץ ישנו מצג שווה כאילו יש כאן אחדות, אך כלפי האמת אין זה אלא שיתוף אינטרסים שונים. וכל אחד דואג אך ורק לעצמו ולטובתו האישית.

לכך נאמר במשנה "מחלוקת קרח ועדתו" ולא נאמר "מחלוקת קרח ועדתו עם משה", כי בזה נרמז שגם בין "קרח" ל"עדתו" היתה מחלוקת וכל אחד מהם ביקש גדולה לעצמו לפי צרכיו ועניניו. המאיתים וחמישים איש כלל לא הסכימו שקרח יהיה כהן, אלא הם חפצו בכהונה רק לעצמם בהיותם בכורות. קרח מצידו כמובן לא חשב כלל להשיב את הכהונה אל הבכורות, נמצא שכל האחדות בינו לבין המאיתים וחמישים איש לא היתה אלא בשביל להצליח במחלוקתם נגד משה ואהרן.

וזה היה שורש טענתו של קרח: "כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה'" משום שידע כי אינו יכול להעדיף את עצמו או את אחד מראשי הסנהדרין, כי אז יעזבוהו האחרים, שהרי כל אחד רצה אך ורק בטובת עצמו, לכן ביסס את סמל מפלגתו על טענת "כל העדה כולם קדושים".

איזוהי מחלוקת לשם שמים?

סיפר הצדיק **רבי אריה לוין** זצ"ל: בתקופה שהיו חילוקי דעות בין גדולי הדור בין הגאון **רבי יהושע לייב דיסקין** זצ"ל ובין הגאון **רבי שמואל סלנט** זצ"ל, טייל רבי יהושע לייב עם כמה ממקורביו בהם הגאון **רבי זבולן חרל"פ**.

כאשר עברו ליד בית ספר חילוני, פלט אחד המקורבים משפט מזלזל ברבי שמואל סלנט כאילו בגללו נפתחים בתי ספר חילונים. כששמע רבי יהושע לייב את המילים שיצאו מפיו, מיד התרחק ממנו כמתרחק מ"המנודה". אותו אדם הבין שרבו מנדה אותו על ביזוי תלמידי חכמים, ומיד התיישב על הרצפה ועשה תשובה על דבריו.

והיה רבי אריה מציין: "זוהי מחלוקת לשם שמים! ויכוח ענייני, שהוא נטול שנהא, נגיעות, ביזוי או חוסר הערכה".

מתוך הספר הנפלא "דרך אבות"

כמה קשה המחלוקת...

טוב ליבו של **כ"ק האדמו"ר רבי יחזקאל שרגא משינאווא** זצ"ל הביאו להכנס בעובי הקורה להשקיט מחלוקת שפרצו בקהילתו, לנסוע ולנסות לפשר ולשכנע את הצדדים להגיע לעמק השוה. הוא לא נרתע ממחלוקת קשות ומרות ואף לא מעלבונות שהטיחו בו הצדדים.

הוא היה חוזר ואומר: גם מחלוקת שתחילתה לשם שמים, אם היא נמשכת, לא יתכן שלא תתערב בה תאות הניצוח ויבוא גם השטן בתוכם, והסיטרא אחרא יטול בה חלק בראש!

פעם, בעת מחלוקת מרה, אמר רבי יחזקאל: "מעולם לא הבנתי מדוע היתה התורה צריכה לצוות "לא תוכל לתת עליך איש נכרי" למלך. וכי איזה יהודי ירצה להמליך עליו איש נכרי, וכי חסרים יהודים גדולים ומוכשרים?

"אבל עתה מבין אני את הענין. כשאני רואה שכאשר פורצת מחלוקת בעיירה בענין הרבנות בין שני מחנות, מוכן כל אחד מהם שאפילו גוי יהיה מלך, ובלבד שלא הרב של הצד שכנגדו..."

רבינו הקדוש משינאווא

נפש טהורה מול "שפלות המדות"...

באחד הימים התעורר סיכסוך גדול בין אנשים, המחלוקת ביניהם עלתה וגאתה ולא נראה שום פתרון, עד שהחליטו ביניהם להביא את הדברים בפני **הגרי"ש אלישיב** זצ"ל, כדי שיפסוק ויכריע ביניהם. עלו השנים לביתו וביקשו ממנו שידון בענינם.

אמר להם הרב אלישיב: "אינני מסוגל לדון דיני תורה! קיבלתי על עצמי שלא לדון דיני תורה במחלוקת בין אנשים". ואז הוסיף הרב אלישיב ואמר התבטאות מפתיעה (תורגם מאידיש): "המדות רעות לא יגמרו לי את החיים!" נפשו העדינה של הרב אלישיב לא היתה מסוגלת לראות אנשים המוציאים את מדותיהם הרעות ופורשים אותן על גבי השולחן.

יום אחד לא הגיע הרב אלישיב אל שיעורו הקבוע. באותו יום היה לו דין תורה בבית הדין (בתקופת היותו דיין). עלה אחד התלמידים לבית תלמודו "אהל שרה", לבדוק פשר העיכוב. הוא חשב למצוא שם רבנים ודיינים הסובבים אותו...

להפתעתו מצא את הרב אלישיב יושב לבדו כשהוא מדוכא, כאוב ונסער. הוא ביקש ממנו לבוא אל השיעור. אך הרב אלישיב נראה שקוע בכאב עמוק עד שכמעט לא ניתן לדבר עמו. התלמיד שאל בחרדה: "רבינו! מה קרה?" והרב אלישיב הביע את אשר בלבו על שהתרחש בבית הדין במילים ספורות: "איך מסוגלים אנשים להגיע לשפלות כזאת!?"

גדולה שמושה

להחזיק ולתמוך בתלמידי חכמים שמקדישים עצמם כליל ללימוד התורה!

נלמד מהפסוק: "ולבני לוי נתתי כל מעשר בישראל לנחלה חלה עבודתם" (פרק יח-כא)

מפסוק זה לומדים על מצות מעשר ראשון שנתחייבו בני ישראל לתת חלק אחד מעשרה חלקים ללויים. וכתב החינוך (מצוה שצ"ה): "משרשי המצוה, לפי ששבט הלוי בחר השי"ת בתוך אחיו לעבודתו תמיד במקדש על כן היה מחסדו יתברך לתת להם מחיתם דרך כבוד, כי כן יאות למשרתי המלך שתהיה ארוחתם מזומנת להם על ידי אחרים שיכינוה להם, ולא יצטרכו הם ליגע בדרך זולתה בעבודת המלך היקרה..." ומסיים החינוך: "והמחיה משרתי האל-ל בממונו, ברכת השי"ת תנוח עליו בכל אשר יש לו. וזהו אמרם ז"ל (אבות ג-יג) מעשרות סיג לעושר.

דברים נוקבים בענין זה כתב החזון איש באיגרותיו (ח"א אגרת פו) וכך כתב: "והנה ידוע כי לא כחכמות חילוניות, חכמת התורה. אם הראשונות מספיק להם שנים קצובות בימי חרפם של האדם. התורה אינה נקנית אלא למתעמלים בה כל ימי חייהם. ואחרי שהכתה התורה שרשיה בלב מבין בימי הנעורים, אז יוסיף פארות בימי עליה ובימי עמידה עד זקנה ושיבה. ואז יזהירו באור שמח בנפלאות תבונותיה".

"ולפיכך" - מוסיף החזון איש - "היה מן הצורך להסיר מבני עליה המועטים את עול דרך ארץ ולתת להם החופש להשתקע בעסק התורה אחר היותם בעלי משפחה ורחיים על צאריהם, ומעולם הכיר עם ישראל את חובתו להפריש לקדושה את שבט לוי, היינו אלה שהשליכו אחרי גוים את כל מתק הבלי עולם ובחרו בדרכה של תורה ולקיים "שבתי בבית ה' כל ימי חי", שהמשילים הרמב"ם לשבט לוי".

באיגרת אחרת כתב החזון איש: "מאד אני שמח בכל ישיבה הנוסדה בארצנו הקדושה, כי אין לנו שויר רק התורה, והישיבות הן מבצרי התורה... ואשרי מי שזכה לקחת חלק בבנין הישיבה אשר זכותו יעמוד לו לנצח".

הגאון רבי חיים פלאגי זצ"ל כתב (בספרו **צוואה מחיים**): "תמיד כל הימים הייתי דואג ומצטער על לימוד התלמידים אשר היה בהם סימני טהרה של חכמה ותבונה... והיו יוצאים לשוק... וכמה פעמים השתדלתי לבל יצאו לשוק, כי אם בשביל מזון ופרנסה שלהם, מתחייב אני בזה, הגם שאיני מעשירי עם ופרנסתי בדוחק, עם כל זה בעבור להקים את דגל התורה הייתי משתדל ככל הבא בידי".

דברים נוקבים בחומרתם אמר **החפץ חיים** לבאי ביתו (הובא **במעשי למלך** - בהר), וכך אמר: אין כל ספק בדבר, שהימים הם ימי עקבתא דמשיחא. לעת הזאת נגזר: "בחרב ימותו כל חטאי עמי" (עמוס ט-י). **הזוהר הק'** אומר שהגזירה הוחלפה ובמקומה תבוא עניות "והותרתי בקרבך עם עני ודל" - זוהי גזירה שמוכרחת להתקיים. העשירים שיש להם עכשיו כסף, אל יחשבו שכספם ישאר אצלם. הכסף ילקח מכולם ואין עיצה ותושיה לזה. לו היו העשירים אנשי דעה, יכלו עוד עכשיו להחזיק ביותר את התורה בכספם ולעשות חסד. אחר כך יתחרטו על מעשיהם, אבל לא יוכלו כבר לתקן.

ידועה אמרת חז"ל (סוטה יב): צדיקים ממונם חביב עליהם יותר מגופם. תמה על כך הגאון **רבי מאיר שפירא מלובלין** זצ"ל (בספרו **אמרי דעת** - וישלח) וכי נאה לצדיקים לחבב כל כך את הממון יותר מגופם?

אלא - מבאר מהר"ם שפירא - הצדיקים הרי יודעים מה אפשר לפעול באמצעות הממון: להחזיק ולתמוך בלומדי התורה. להקים ישיבות ומוסדות תורה. דברים נשגבים כאלו אי אפשר לעשותם באמצעות הגוף בלבד, על כן מחבבים הם את הממון יותר מהגוף. לעומתם, אותם אנשים שאינם צדיקים המכלים את ממונם לצורך תענוגות הגוף, הרי בשבילם כל תכלית הממון הוא לצורך הגוף. נמצא שלאנשים אלו גופם חביב עליהם יותר מממונם.

"הצורך הזה גדול יותר"...

ישיבת אחת בארץ ישראל ובה כמאתים תלמידים מצויינים, נקלעה למצב כספי חמור, עד שהגיעו לפת לחם ממש, לא היה לתת לתלמידים לחם לאכול והמצב היה בלתי נסבל, גם אברכים שלמדו שם לא קיבלו תמיכתם.

כשראו כך ראשי הישיבה, הודיעו לתלמידים כי מכיון שאינם מסוגלים להחזיקם, עליהם לחפש מקום שיוכלו לקבל שם לאכול. אך התלמידים לא רצו לעזוב והמשיכו ללמוד, הם השיגו מפה ומשם קצת מזון וישבו ללמוד וכך גם האברכים נשארו ללמוד והשליכו על ה' יהבם.

ניגש אדם להגר"י **קנייבסקי** - **הסטייפלער** זצ"ל וסיפר לו דברים כהווייתם, וביקש ממנו המלצה אולי יוכל לסייע משהו בידם. מיד קם הסטייפלר ממקומו וניגש לחדר השני, הוציא משם כמה אלפי דולר ומסרם לידי האיש באומרו לו את הדברים הבאים:

"**כסף** זה אני שומר למעלה מעשר שנים כדי לעזור בנישואיי נכדי, אבל הצורך הזה גדול יותר. תיסע לישיבה ותחלק את כל הכסף לאברכים הלומדים שם, ואח"כ תדאג שיביאו לישיבה קצת אוכל. תקים "ועד" שיטפל באיסוף וחלוקת הכספים, עד שראשי הישיבה יתאושו ויחזרו למסלולם

הוסיף הסטייפלער ברכה חמה מעומק לבו ואף כתב המלצה עבורם. קיים האיש שליחותו, ואכן תוך תקופה קצרה חזרה הישיבה לפרוח ולשגשג בס"ד.

תולדות יעקב

הישיבה כדין הארון במשכן...

כאשר נקלעה ישיבת סלוצק למשבר קשה עקב מצב הכספי הדחוק, החליט הגאון **רבי איסר זלמן מלצר** זצ"ל לשוב לסלבודקה. באותו זמן גר בסלוצק יהודי מופלא ושמו רבי יקותיאל אייזיק גולדה'ס. כאשר שמע על החלטתו של רא"ז לעזוב את הישיבה מיהר אליו וביקש להניאו מהחלטתו וכך אמר לו:

"**מקובל** אני משמו של הגאון **רבי חיים מוולוז'ין** זצ"ל, כי ישיבה דינה כדין הארון שהיה במשכן אשר נשא את נושאו, ולפיכך אין מקום לדאגה כלל". לאחר מכן נרתם אותו יהודי להשגת מקורות כספיים, והציל את הישיבה מסגירה...

אבי הישיבות

מסע למען לומדי התורה...

הגה"צ רבי אליהו פרדס זצ"ל (רבה הספרדי של ירושלים משנת תשכ"א) יצא למסעותיו באמריקה לצורך איסוף כספים למען החזקת הישיבות ותלמידיהם העניים בירושלים עיה"ק. פנה אחד הנדיבים אל הרב והציע לו סכום כסף נכבד באומרו: "סכום זה במקום תרומה לישיבה, הריני נותן לרב באופן פרטי..."

ראה הרב פרדס בהצעה זו פגיעה בכבודה של ירושלים וחכמיה. הוא השיב לנדיב: "אם באופן פרטי, הריני מוכן לעזור לך ולתת לך מכספי...!" ביקש הלה מיד את סליחת הרב והכפיל תרומתו לישיבות.

מתוך קובץ תורני לזכרו

הפרוטות שמחזיקות את העולם...

מעשה באלמנה אומללה שהיתה טורחת להגיע כל ערב שבת לביתו של ראש ישיבת חברון - הגאון **רבי יחזקאל סרנא** זצ"ל והיתה גוזלת מזמנו היקר עבור כמה פרוטות בודדות שהיתה תורמת לישיבת חברון.

התרעמו בני המשפחה בפני ראש הישיבה: וכי לא חס הוא על זמנו היקר, הרי לא על פרוטות אלו עומדת הישיבה!?

השיב להם רבי יחזקאל: "אמנם לא עליה עומדת הישיבה, ואולם מפת לחמה היבישה שחוסכת מפיה יום יום כדי לצבור את אותן הפרוטות להחזיק תורה, מחזיקה היא בזאת את העולם!"

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

"אית הפכא"

יצא לכם להתגורר בעיירת סטריז'וב (גליציה) לפני השואה? אם התשובה חיובית, וגם הייתם צריכים לקנות בדים לתפירה - לבטח פניתם לחנותו הקטנה של ר' לייביש האכדארף.

בעיירה התגוררו כ-2,500 נפש, מחציתם יהודים. כמובן מאליו לא הייתה פרנסתו של לייביש מצויה, אך לא הייתה לו הכנסה אחרת מלבד העסק הזעיר שניהל בתוך הבית של חותנו - ר' ראובן ספיר.

* * *

פעם אחת, והיה זה ביום רביעי שלאחר היריד שהיה מתקיים בימי שלישי. הוא צרר את כל הכסף שהרוויח אתמול, הוסיף לכך סכום שלווה ממכרים ושכנים, ויצא לעיר ריישא על מנת לרכוש בדים חדשים. הוא קיווה שעם המזומנים שבידו יזכה להנחה משמעותית, וכך יוכל להרוויח ולהשתכר יותר.

הרכבת עצרה בריישא, והוא צעד הישר משם לפירמה המוכרת של שמעון פליישער. כיון שנכנס עדין את המוכר-התורן: היום הבאתי מזומנים! אני מצפה למחיר של קעש - "קאסע פרייזן" בלשונו. המוכר פירט לו את אחוזי ההנחה, והוא התלהב לשמוע כמה הוא עומד לחסוך.

שמעתם? לייביש שוב אינו טיפוס נְעֻעֶדְךָ כזה. לא ולא. הוא מעתה חברה'מן יוזם, וכבר מתחיל להריח משהו מאותו ניחוח שנקרא "מצליחות". הוא מסתובב בבית החרושת, בוחר לו בדים כטוב בעיניו וכולו שופע-נחת מהמחירים המוזלים שהצליח להשיג.

סיים את הסיבוב, ניגש לשלם, ומחוויר כסיד.

הכסף איננו!

הוא בודק בכיסים שוב ושוב, חופר בין חפציו, ממשש את כל אבריו, מרחרחר סביבותיו - אך הכל לריק. הכסף נעלם.

המוכר מייגע לו: כדאי שתצא לחפש לאורך הדרך שמכאן ועד תחנת הרכבת. זה כנראה נפל לך בדרך, וכדאי למהר למצוא את זה.

לייביש יוצא ומתחיל לצעוד. עיניו - שעננת דאגה נסוכה עליהן - בוחנות כל סנטימטר. הנה הוא כבר רואה את תחנת הרכבת, אך הכסף איננו. ממשיד לחפש, לבדוק ולבחון אך - להבל ולריק.

הוא מגיע לתחנת רכבת, וניצב שם שבור ואובד-עצות. הדבר היחיד שנותר לו לעשות זה לבכות, ועיניו פשוט זולגות דמעות על ההתרסקות. מהיכן יקנה סחורה לחנות? ובעיקר: מהיכן יפרע את הכספים שלווה משכניו!

* * *

במקרה חולף שם ר' יעקב נתן קאנער - בעל-בית מוכר מהעיר ריישא, ומפרו של לייביש. הוא מזדעזע נוכח מה שנגלה מול עיניו: ר' לייביש, מה קרה? שמא אסון חלילה! בכיו האומלל של לייביש רק מתגבר, והוא מתאר את הצרה שנחתה עליו.

ר' יעקב-נתן עוטרף אותו באופטימיות אין-סופית: מה קרה

לך לייביש? שכחת שליהודי אסור אף פעם להתייאש?... בוא נחפש יחדיו קצה-חוט. אמור נא לי:

מה היה הסכום שאבד לך?

באלו שטרות?

ואיך הייתה החבילה עטופה?

"תישאר פה - שמא המוצא יגיע הנה" מורה לו ר' יעקב-נתן "אני בינתיים אגש לבית הכנסת ואתעניין אצל הגבאים ואנ"ש, שמא ידוע משהו למישהו אודות האבדה!"

* * *

חולפת פחות ממחצית השעה, ולייביש חשב שהוא מתעלף: ר' יעקב-נתן נוחת במקום, עם חיוך רחב - מבשר טוב. מתקרב אליו ושולף את צרור הכסף. כן - זה זה! 400 ז'לאטעס, בשטרות של עשרה עשרה, עטופים בנייר עיתון, ומעליהם חוט.

הוא קופץ על ר' יעקב-נתן ומתחיל לנשק אותו, להודות, לברך ולאחל לו את כל הדברים הטובים שיש ושאינו בעולם!

הוא ממחר לחזור לבית החרושת - והפעם כשידו תקועה עמוק בכיס, שומרת על האוצר. מתפרץ למקום ומבשר בקול על המציאה!

המוכר מבקש לשמוע בדיוק כיצד הוא מצא את הכסף, ולייביש מספר לו על ר' יעקב נתן כו'. לפתע משתנים פניו של המוכר, הוא תוחב את ידו עמוק לכיס, שולף משם חבילת כסף זהה ומגישה ללייביש תוך כדי הבעת-סליחה.

מה קורה פה: מה!!!

* * *

בחזרה לאחור: בשעה שהשאיר ר' יעקב-נתן את לייביש להמתין לו בתחנת הרכבת, הוא לא הלך לחפש את האבדה - שלא היה כל סיכוי בעולם למצאה!

במקום זאת התדפק על דלתות כמה בעלי-יכולת, סיפר להם את הקורות, והמריץ אותם להציל את האומלל. כשהיה הסכום בידו מיהר לחלפן-כספים, צ'ינג', לפרוט הכל לשטרות של עשרה זלוטי. עטרף את זה באופן זהה לתיאור של לייביש, ורץ לתחנת רכבת.

וכאן אנחנו מגיעים לדובדבן שבקצפת: כאשר סיפר לייביש בחנות שר' יעקב-נתן מצא לו את הכסף הבין מיד המוכר מה קרה פה: שהוא לא מצא אלא המציא!

נוכח המעשה האצילי הזה התעוררה אצלו נקיפות-מצפון נוראית: כיצד העז לגנוב את הכסף מלייביש ברגע של היסח-הדעת מצידו, כאשר הניח בטעות את החבילה על הדלפק...

* * *

ראו נא ראו מה כוחו של מעשה טוב, אשר מסוגל לחדור אפילו ללב של גנב ולהפכו לטובה! - -

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il